

**EIROPAS SAVIENĪBAS
PADOME**

**Briselē, 2011. gada 8. jūnijā (08.06)
(OR. en)**

11268/11

**FREMP 66
JAI 405
COHOM 159
DROIPEN 60**

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsēkretariāts
Saņēmējs:	Padome (Tieslietas un iekšlietas)
Temats:	Projekts – Padomes secinājumi par atmiņām par totalitāro režīmu pastrādātajiem noziegumiem Eiropā

Komisija 2011. gada 12. janvārī Padomei un Eiropas Parlamentam iesniedza ziņojumu par atmiņām par totalitāro režīmu pastrādātajiem noziegumiem Eiropā.

Ņemot vērā šo ziņojumu, Pamattiesību, pilsoņu tiesību un personu brīvas pārvietošanās jautājumu darba grupa, kā arī TI padomnieki minēto Padomes secinājumu projektu izskatīja trijās sanāksmēs, pēdējā no kurām notika 2011. gada 24. maijā, pamatojoties uz dokumentu 9317/3/11 FREMP 38 JAI 258 COHOM 111 DROIPEN 28 REV 3.

2011. gada 25. maijā minēto Padomes secinājumu projektu izskatīja Pastāvīgo pārstāvju komiteja, pamatojoties uz dokumentu 10455/11 FREMP 57 JAI 344 COHOM 144 DROIPEN 43. Pastāvīgo pārstāvju komitejas sanāksmes darba rezultāti ir izklāstīti dokumentā 10758/11 FREMP 63 JAI 367 COHOM 151 DROIPEN 48.

PADOME ir aicināta pieņemt Padomes secinājumus, kas ietverti šīs piezīmes pielikumā.

PROJEKTS – PADOMES SECINĀJUMI

par atmiņām par totalitāro režīmu pastrādātajiem noziegumiem Eiropā

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

nemot vērā, ka daudzas dalībvalstis ir piedzīvojušas traģisku pagātņi, kurā vainojami totalitāri komunistiskie, nacionālsociālistiskie vai cita veida režīmi, kuru ietvaros tika izdarīti pamattiesību pārkāpumi un pilnībā noliegta cilvēka cieņa;

uzskatot, ka pēc šādām pagātnes traģēdijām būtu jāseko izlīgumam, lai tādējādi nodrošinātu iespēju turpmākai miermīlīgai līdzaspastāvēšanai un attīstībai;

atgādinot par Padomes deklarāciju, kas pievienota Padomes protokolam, pieņemot Pamatlēmumu 2008/913/TI par krimināltiesību izmantošanu cīņā pret noteiktiem rasisma un ksenofobijas veidiem un izpausmēm¹, kurā Padome nosoda visus genocīda noziegumus, kā arī noziegumus pret cilvēci un kara noziegumus, tostarp totalitāro režīmu pastrādātos noziegumus;

nemot vērā, ka totalitārie režīmi, pat ja tiem ir bijusi atšķirīga izcelsme, politiskais pamatojums un izpausme, ir daļa no Eiropas kopīgās vēstures;

atgādinot par Eiropas Parlamenta 2009. gada 2. aprīļa rezolūciju par *Eiropas sirdsapziņu un totalitārismu*, kurā uzsvērts tas, ka samierināšanos nav iespējams panākt bez patiesības un pagātnes notikumu atceres;

¹ Padome pieņēmusi 2008. gada 27.–28. novembrī.

atzīmējot to, kas teikts Stokholmas programmā ², proti, ka "*Savienība ir kopēju vērtību telpa, un šīs vērtības nav savietojamas ar genocīdu, noziegumiem pret cilvēci un kara noziegumiem, tostarp totalitāru režīmu izdarītiem noziegumiem. Katrai dalībvalstij ir pašai sava pieeja šim jautājumam, tomēr izlīguma labad atmiņām par šiem noziegumiem ir jābūt kā kolektīvai atmiņai, kopējai atmiņai, kura jādara zināma, ja iespējams, mums visiem. Savienībai ir jābūt kā vidutājai*";

saprotot, ka, lai gan patiesības noskaidrošana un vēstures rakstīšana pirmkārt ir dalībvalstu ziņā, Savienībai tomēr vajadzētu būt jēgpilnai lomai šajā procesā un būtu tas jāveicina, rosinot diskusijas, pieredzes apmaiņu un atbalstot dalībvalstu ierosmes;

atgādinot par Vispārējo lietu un ārējo attiecību padomes 2009. gada 15. jūnija secinājumiem "Eiropas sirdsapziņa un totalitārisms", kuros atzinīgi novērtēts Eiropas Parlamenta aicinājums izveidot Eiropas Atmiņas un sirdsapziņas platformu, kas sniegtu atbalstu sakaru veidošanai un sadarbībai starp valstu iestādēm saistībā ar totalitāro režīmu pētīšanu un atmiņu saglabāšanu par tiem, un kuros Eiropas Komisijai izteikts aicinājums pilnībā izmantot visus pašreizējos saistītos finanšu instrumentus;

nemot vērā diskusijas, kuras norisinājās 2008. gada 8. aprīlī Briselē sarīkotajā atklātajā Eiropas mēroga apspriedē "Totalitāro režīmu pastrādātie noziegumi", konferenci "Eiropa 70 gadus pēc Molotova-Ribentropa pakta", kura notika Eiropas Parlamentā 2009. gada 14. oktobrī, konferenci "Holokausts un izglītība par cilvēktiesībām", kas 2010. gada 19. un 20. oktobrī notika Terezinā, Čehijas Republikā, kā arī atklāto Eiropas mēroga apspriedi "Ko Eiropas jaunieši zina par totalitāriem režīmiem?", kura notika 2011. gada 29. martā;

² Eiropadome to pieņēma 2009. gada 10. un 11. decembrī; OV C 115, 4.5.2010., 1. – 38. lpp.

atzīmējot, ka būtu jānodrošina taisnīga attieksme pret ikviena totalitārā režīma upuriem, kā arī visu šādu noziegumu pienācīga novēršana. Pret šāda nozieguma noliegšanu būtu jāizturas saskaņā ar atbilstošiem standartiem, attiecīgos gadījumos ņemot vērā dalībvalstīs pastāvošos apstākļus un to juridiskās tradīcijas un ievērojot vārda brīvību;

no jauna apstiprinot to, cik svarīgi ir palielināt informētību par noziegumiem, kurus pastrādājuši totalitārie režīmi, un visā Savienībā veicināt kopīgu atmiņu par šiem noziegumiem, un uzsverot lielo nozīmi, kas tam var būt attiecībā uz to, lai nepieļautu totalitāru ideoloģiju attaisnošanu vai atdzimšanu;

piekrītot viedoklim, ka šobrīd nav izpildīti nepieciešamie juridiskie nosacījumi papildu instrumenta pieņemšanai, taču atzīmējot, ka Komisija turpinās izskatīt šo jautājumu;

- 1. atzinīgi vērtē** Komisijas ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei "*Atmiņas par totalitāro režīmu pastrādātajiem noziegumiem Eiropā*";
- 2. atgādina**, ka Eiropas Savienība ir dibināta, pamatojoties uz vērtībām, kas respektē cilvēka cieņu, brīvību, demokrātiju, vienlīdzību, tiesiskumu un cilvēktiesības. Šīs vērtības dalībvalstīm ir kopīgas, un tām būtu jākalpo par pastāvīgu iedvesmas un uzmundrinājuma avotu visām dalībvalstīm, kas meklē ceļu, kā samierināties ar savām pagātnes ciešanām;
- 3. uzsver to, cik vērtīga** ir Eiropas Savienības loma atvieglot un sekmējot kopējas atmiņas par minētajiem noziegumiem, kā arī daloties tajās;
- 4. izceļ** Eiropas mēroga dienu totalitāro režīmu upuru piemiņai (23. augusts) un aicina dalībvalstis apsvērt, kā šo piemiņas dienu rīkot, ņemot vērā savu vēsturi un konkrēto situāciju;

5. **mudina** dalībvalstis un Komisiju ierosināt vai atbalstīt iniciatīvas, kuru mērķis ir informēt un izglītēt sabiedrību par Eiropas totalitāro pagātņi, kā arī veikt pētniecības projektus, tostarp tādus, kuriem ir starptautiska dimensija;
6. **atzinīgi vērtē** Komisijas nodomu izmantot ziņojumā minētās ES finansējuma un citas programmas, lai palīdzētu ieinteresētajām personām atbalstīt un veicināt šādas iniciatīvas un projektus, kā arī Komisijas nodomu izskatīt, kā minētajām darbībām turpmāk varētu atvēlēt pietiekamus līdzekļus;
7. **aicina** Komisiju pievērst uzmanību jautājumiem, kas saistīti ar mazāku organizāciju, tostarp skolu un augstākās izglītības iestāžu, dalību ES finansējuma programmās, kā arī izskatīt iespēju, kā veicināt Austrumu partnerības valstīs un Krievijā esošo finansējuma saņēmēju līdzdalību minēto programmu finansētajās kopīgajās ierosmēs un projektos;
8. **mudina** Komisiju turpināt izskatīt un veicināt iespējas attiecībā uz pētniecības projektu īstenošanu vai mērķfinansējuma piešķiršanu pētījumiem, kuri ir saistīti ar jautājumiem par totalitāriem režīmiem un tiek veikti ES dalībvalstīs, kā arī citās Eiropas valstīs, kuras ir cietušas no totalitāro režīmu pastrādātajiem noziegumiem. Cita starpā tās var būt Eurobarometra aptaujas par ES iedzīvotāju zināšanām par totalitāriem režīmiem Eiropā;
9. **aicina** visas ieinteresētās personas pilnībā izmantot esošās ES programmas, lai izveidotu Eiropas Atmiņas un sirdsapziņas platformu, kas sniegtu atbalstu pašreizējai un turpmākajai sakaru veidošanai un sadarbībai starp valstu pētniecības institūtiem, kuri specializējas totalitārās vēstures jomā;
10. **aicina** Komisiju pārdomāt un regulāri informēt dalībvalstis un ieinteresētās personas par kultūras, izglītības, atceres un citām darbībām un konkrētiem pasākumiem, lai palielinātu informētību par totalitāro režīmu pastrādātajiem noziegumiem un arī turpmāk visiem darītu zināmas atmiņas par totalitāriem režīmiem saistībā ar spēkā esošajām ES finansējuma programmām;

- 11. ņem vērā** Komisijas nodomu turpināt izskatīt ar papildu juridisko instrumentu saistītos nosacījumus, kā tas minēts 2010. gada 22. decembra ziņojumā Eiropas Parlamentam un Padomei "Atmiņas par totalitāro režīmu pastrādātajiem noziegumiem Eiropā", tostarp ņemot vērā atziņas gaidāmajā ziņojumā, kas jāsniedz atbilstīgi Pamatlēmuma 2008/913/TI 10. panta 2. punktam.
-